

Musik, krop og følelser

– neuroaffektive processer i musikterapi

Anmeldt af **Astrid Faaborg Jacobsen**, cand mag. i musikterapi, ansat i Fredericia kommune, demensteamet.
Kontakt: Astrid.jacobsen@fredericia.dk

Charlotte Lindvang og Bolette Daniels Beck (red) (2017). Musik, krop og følelser – neuroaffektive processer i musikterapi. Frydenlund Academic, Frydenlund Academic. 386 sider. Pris 349 kr.

”Kommunikativ musikalitet er forudsætning for relationelle færdigheder” skriver Keld Fredens i forordet og med denne start bliver læseren ført ind i en Pandoras æske af teori og case materiale, som udfolder mange niveauer og perspektiver på neuroaffektive processer i musikterapi.

Bogen indledes med to forord skrevet henholdsvis af redaktørerne, Charlotte Lindvang og Bolette Daniels Beck, som begge er lektorer v. musikterapiuddannelsen, AAU, og af Keld Fredens, hjerneforsker. Disse følges af tre kapitler af henholdsvis Colwyn Trevarthen, Susan Hart og Erik Christensen. Redaktørerne anbefaler at læse de tre kapitler, da de fungerer som fundament og forforståelse for resten af bogen.

Trevarthen forklarer i kapitel 1 begrebet ”kommunikativ musikalitet” i forhold til blandt andet puls og kvalitet, og han kontekstualiserer dette som en afgørende del af leg og læring i relationer samt menneskets udvikling og forståelse af non-verbal kommunikation.

I kapitel 2 tager Susan Hart læseren med i et historisk tilbageblik på udviklingen

i den neuroaffektive udviklingspsykologi, og forbinder dette til musikterapeutiske komponenter, behov for mikro- og makro regulering samt beskriver teorien om den treenige hjerne.

I kapitel 3 indfører Erik Christensen læseren, systematisk, i hvilke funktioner hjernens forskellige dele har i forbindelse med modtagelse og bearbejdning af musik.

Kapitel 4, 5 og 6 omhandler musikterapi med børn. Ulla Holck skriver i kapitel 4 om musikterapi i arbejdet med mennesker med svær autismeforstyrrelse med fokus på musikterapeutiske interventionsformer, som støtter og styrker socialt samspil og arousal-regulering.

I kapitel 5, skrevet af Helle Mumm, beskrives arbejdet med musikterapi med urolige børn i en daginstitution med fokus på børnenes skoleparathed, og her beskrives det musikterapeutiske arbejde med bl.a. at støtte børnene til bedre regulering.

Kapitel 6, Musikterapi med børn og unge med ADHD, af Karen Marie Thoby, omhandler beskrivelse af arbejdet med sociale og følelsesmæssige perspektiver via ”det

nuværende øjeblik” (Stern) og ”Signifikante øjeblikke” (Trondalen).

Kapitel 7, Samspilsramte familier – non-verbal kommunikation og affektiv regulering, skrevet af Stine Lindahl Jacobsen, skildrer musikterapeutisk arbejde med at forbedre samspil, børn og voksne imellem, i udsatte familier og musikens force i arbejdet med interpersonel interaktion.

Ulla J. Setterberg skriver i kapitel 8 om musikterapi med voksne med medfødt hjerne-skade. Perspektivet er målgruppens udfordringer med at organisere sammenhængende oplevelser, behovet for særlig støtte til at bevidstgøre og bearbejde emotionelle tilstande og reaktioner. Dette beskrives som muligt via musikken og relationen i musikterapi, og hvordan dette skaber erfaring af ”selv” i følelses- og bevægelsesstrømme.

Neurorehabilitering er overskrift i det efterfølgende kapitel 9 af Annette Møller Larsen og Karina Struve, hvor musikterapeutisk arbejde, i første fase af rehabilitering af en pådraget hjerneskade, beskrives. Der redegøres for musikens forskellige funktioner afhængig af patientens bevidsthedsniveau.

Kapitel 10 handler om regulering i musikterapi med demensramte, med fokus på den dyadiske regulering via musikalsk intervention. Kapitlet, som er skrevet af Hanne Mette O. Ridder, beskriver desuden, hvorledes erfaringer fra musikterapi kan anvendes i en form for mesterlære, hvor der arbejdes hen imod en implementering i flere relationer – eksempelvis med andre fagpersoner.

I det følgende kapitel 11, skrevet af Bolette Daniels Beck præsenteres den receptive musikterapi metode Bonny Method of Guided Imagery and Music (GIM) med stressramte. Stresslidelsen har årsag i en dysregulering af det autonome nervesystem, og terapien

støtter klienten i at arbejde hen imod at integrere nye erfaringer via relation til kropslig fornemmelse, relation til musikterapeuten og/eller relation til musikken.

Arbejde med musikterapi med voksne, som har komplekse kroniske smerter, beskrives i kapitel 12 af Ilan Sanfi, hvor fokus i indsatsen er livskvalitets- og rehabiliteringsfremmende. GIM anvendes i denne sammenhæng som behandling af fænomenet ’total smerte’. Dette reflekteres i forhold til den neuroaffektive teori om den treenige hjerne.

Kapitel 13 omhandler psykodynamisk arbejde med stemmeterapi, og er skrevet af Sanne Storm. Målgruppen her er voksne med prænatal angst og depression. Der arbejdes i terapien med fokus på, hvordan kroppens arousal niveau er i tæt samklang med patientens stemmebrug og vitalitet, og det beskrives, hvordan det terapeutiske arbejde inddrager kognitive, følelses og sansemotoriske niveauer af bearbejdning.

Niels Hannibal skriver i kapitel 14 om mentalisering i aktiv musikterapi med mennesker med personlighedsforstyrrelse, og han beskriver, hvorledes improvisation kan facilitere bedre mentalisering, men også hvad der, med neuroaffektiv forståelse af interaktion, kan hæmme muligheden for at klienten kan mentalisere.

At arbejde med læreterapi i gruppe er beskrevet af Charlotte Lindvang, kapitel 15, hvor der er fokus på samhørighed og mentaliseringskapacitet. Her beskrives ’træning’ af kommende musikterapeuter i at bruge og udvikle empati og selvregulering og vigtigheden af at opbygge psykisk stabilitet og robusthed. Processerne kan beskrives via tre procesniveauer, som den studerende er igennem i løbet af sit uddannelsesforløb.

Musikterapi i gruppesupervision

beskrives i kapitel 16 af Julie Exner. Hun præsenterer en tilgang: gruppe-intervision, hvor fokus er på bevægelse i deltagerens respektive nervesystemer, som også interagerer og udvikler perspektiver og refleksioner.

Det afsluttende kapitel 17 tager læseren med i en samfundsrelateret kontekst. Lars Ole Bonde skriver om musikaktiviteter i hverdagen, som kan have en effekt på individets sundhed, og han fokuserer på neuroaffektive perspektiver i forhold til at synge i kor.

Hovedparten af bogens kapitler formidler viden, om musikterapiens forcer med at anvende improvisation samt komponeret/indspillet musik som 'værktøj', der fremmer udvikling og sociale sammenspil. Opdelingen i specifikke målgrupper gør det muligt også at bruge bogen til 'opslag' f.eks. for fagfolk eller pårørende, som har særlig interesse for specifikke indsatsområder og har glæde af at læse enkelte kapitler.

De første tre kapitler bliver allerede i indledningen anført som et godt afsæt for at læse de yderligere 14 kapitler, som retrospektivt beskæftiger sig med forskellige målgrupper og temaet i forhold til neuroaffektiv teori og musikterapi. Og der er ingen tvivl om, at denne viden, eller repetition, for læsere med neuroaffektiv forhåndsviden, er nyttig, fordi de følgende kapitler i fineste balance netop bringer disse teorier i spil, både i forhold til specifikke målgrupper, men også i forhold til musikterapiteori og anden relateret forskning indenfor de respektive felter.

De 12 kapitler, omhandlende musikterapipraksis med terapeut og klient/patient/studerende, inddrager casemateriale i mere eller mindre detaljeret grad.

Det er tydeligt, at det i hovedparten af kapitlerne er vægtet at formidle klare beskrivelser af, hvad det præcist og konkret er,

musikterapeuten gør i den kliniske setting for at støtte, udforske og tilføre. Det er bestemt et vigtigt element i beskrivelser af musikterapi og en styrke, som supplerer de mere teoretiske afsnit.

Ét kapitel, det afsluttende, skiller sig ud, idet fokus her er neuroaffektive processer i anvendelse af musik i et samfundsrettet perspektiv. Et vigtigt kapitel fordi mange mennesker vil kunne relatere sig selv i forhold til indholdet, og det tilfører viden om musikens potentiale som mangfoldigt for langt de fleste mennesker.

Bogens titel giver læseren den afgrænsning, som i sagens natur er i at belyse musikterapien alene ud fra et neuroaffektivt perspektiv. I kapitel 14 gør Niels Hannibal da også opmærksom på, at bogen ikke berører mange andre aspekter af terapi, f.eks. fyldestgørende redegørelse for musikalske interventioners struktur eller, som Hannibal nævner, terapi-syn.

Det er selvfølgelig vigtigt at være opmærksom på, men det er netop også det, som bliver bogens styrke – alle kapitler er 'tro mod' formålet med bogen, og såvel teori samt cases kommer dermed til at fremstå meget klart.

De forskellige musikterapeutiske metoder præsenteres konkret og på en måde, som vidner om engagement og omsorg – hvilket er væsentligt, uafhængigt af om læseren er eller ikke er velbevandret i det musikterapeutiske landskab allerede.

Ethvert kapitel i bogen kan stå selvstændigt, hvilket tilfører bredde og relevans både for læg- og fagfolk.

Et relevant og vedkommende bidrag som kan støtte op om såvel klinisk praksis, formidling og inspiration til foki og spørgsmål og fordybelse i forskning og dokumentation.